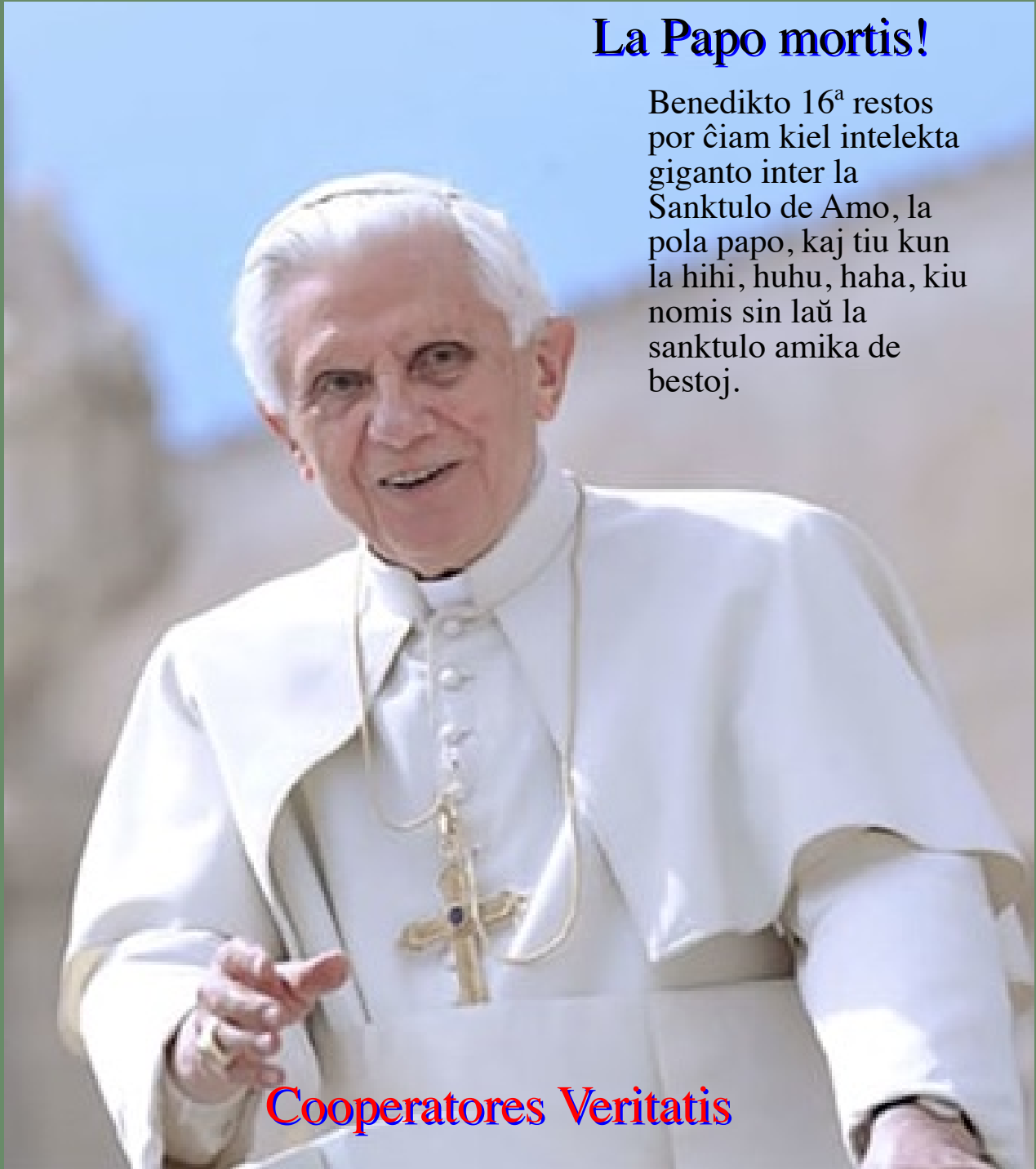




*Sinklerigado estas ĉeftraĵo de esperantisto*



## La Papo mortis!

Benedikto 16<sup>a</sup> restos por ĉiam kiel intelekta giganto inter la Sanktulo de Amo, la pola papo, kaj tiu kun la hihi, huhu, haha, kiu nomis sin laŭ la sanktulo amika de bestoj.

**Cooperatores Veritatis**

**Kajeroj**

Bulteno de la Hispana Asocio de  
Laboristoj Esperantistaj (HALE).

**el la Sudo**

Calle Jabonerías, 6.3º D  
30010 Murcia  
Hispanio

ISSN 1886-1938 (printita)

Prezidas: **Johano A. Cabezos.**

Redaktas: **Jesuo de las Heras.**

Korektas: **Jozefo Pina.**

Retskribu al: [kajeroj@gmail.com](mailto:kajeroj@gmail.com)

**Pri la enhavo de la  
artikoloj respondecas ties  
aŭtoroj, ne la redakcio.**

**Ni ne korespondos pri nepetitaj  
artikoloj, kvankam ni klopodos  
publikigi ĉiun artikolon, kiun ni  
trovos interesa kaj kies enhavo  
mistraktas nenium personon.**

**Kovrilo:** Kiam ekkomencis  
la jaro ni eksciis, ke papo  
Benedikto mortis.

**Enhavo**

**Redaktore:** Mankas tempo .....3

**Socialo:**

Senhonta funkciismo.....4

**Historio:**

Memoraĵo pri genia bonkora homo..5

Pri la papo sankta.....7

Pri papeco kaj paparo.....8

Benedikto Spinoza.....17

**Politiko:**

Mocio pri Deklaro Nekonfida.....13

**Movado:**

Pri la venko de Esperanto.....15

**Beletro:**

*Gárgoris kaj Habidis* (recenzo)..14

*Fortunata kaj Jacinta*.....16

*Sanigaj murdoj:* Krucumado.....19

*Defendo de Hispaneco:*

La ideoj de la 18<sup>a</sup> jarcento.....22

**Pagmaniero:** aliĝu al HALE kontraŭ €10  
jare por ricevi la surpaperan version de  
nia magazino.

**Se vi deziras kontibui per aliĝo,  
kontaktu la redaktoron:  
[kajeroj@gmail.com](mailto:kajeroj@gmail.com)**

**Oni povas reprodukti la enhavon, kondicë,  
ke oni citu la originon.**

Tute kreita kaj traktita per senpagaj linuksaj rimedoj:  
**Scribus, Bluefish, BlueGriffon, Gimp, kaj Cyberduck.**



Nesubskribitajn  
artikolojn verkis  
la redaktoro.

## Redaktora Mankas tempo, malmankas gravaj temoj

**K**vankam en la pasinto la apero de nia magazino ne ĉiam regule okazis, kaj malgraŭ mia intenco, ke tio ne plu okazos, lastatempe ni ne povis aperigi *Kajerojn el la Sudo* akurate pro tio, ke mi ankaŭ aktivis en aliaj projektoj personaj kaj kolektivaj, iomete rilatitaj aŭ rekte ne rilatitaj al nia afero. Tamen, mi esperas, ke mi organiziĝos pli efike, kaj kelkajn semajnojn post la apero de ĉi tiu numero de **Januaro 2023**, venos la numero de aprilo, nombro **127<sup>a</sup>**.

Multaj aferoj okazis ekde la lasta fojo, kiam aperis nia lasta numero, 125, elstarante du inter ili: **La morto de Papo Benedikto 16<sup>a</sup>** kaj la **Mocio de Deklaro de Nekonfido** (MDN de nun) al la Registaro de Hispanio. Pri ambaŭ aferoj ni informas en apudaj paĝoj.

Ankaŭ oni povas legi la sekvantajn partojn de mia novelo *Sanigaj murdoj*, kaj de la eseo *Defendo de Hispaneco*, de Ramiro de Maeztu.

Mi konsideras, ke ni travivas malagrablajn momentojn en Hispanio, sed tamen gravajn. Ni ne povas ne atesti pri tio, kio okazas: de unu flanko oni diras,

ke ni havas la plej progreseman registaron en nia tuta historio, kaj de la alia oni diras, ke nia registaro estas nur la plej malbona. De unu flanko oni diras, ke la registaro garantias unuafoje en nia historio la egalecon de virinoj, de la alia flanko oni diras, ke tion oni jam certigas la Konstitucio de 1978 dekomence. Defendi rajtojn estas bona afero, sed batali por tio, kion oni jam havas, estas stulte, ĉu ne? Nenio endanĝerigas la rajtojn de virinoj nun en Hispanio, sed la registaro enmiksiĝas en nian privatan vivon, kaj tio estas netolerebla. Oni diras, ke tio estas nome de libereco, sed nome de libereco malpligrandigi liberecon estas nur cinikismo, kiun ĉiu sana homo devas kontraŭstari. Oni plendas, ke kelkaj dekoj da virinoj mortas ĉiujare pro seksa perforto, sed oni silentas, ke miloj da virinoj (kaj ankaŭ viroj) mortas jare pro trafikakcidentoj, kaj multaj pli memmortigas sin; sed nenion oni faras kontraŭi tiujn kancerajn de socio. Do, la vera batalo en Hispanio nuna estas fuŝpropaganda, kaj tio, laŭ mi, estas fia kaj malutila.

Restas la paĝoj de *Kajeroj el al Sudo* malfermaj al ĉiuj, kiuj deziras diri sian opinion pri tiuj aŭ aliaj temoj de nia nuna socio. **Vivu Hispanio, vivu Esperanto!**

Socialo

## Senhonta funkciismo

**M**i observas, ke de la tempo de Mondpandemio KRONVIR19 funkciuloj ne plu ricevas onin sen antaŭe interkonsentita rendevuo (AIR, de nun). Mi konsideras, ke dum tiuj momentoj de grava risko kontrakti la malsanon —tiel diris amasmedioj— tio efikas, kaj ankaŭ, ke oni atendis surstrate en malvarmo, dum ene de la konstruaĵoj funkciuloj ĝuas varmigitan etoson koste al civitanoj, pro tio, ke ni havis damoklan glavon sur niajn kapojn se ni venis tro proksime de infektitulo... Sed pandemio jam pasis —eĉ se kelkaj ankoraŭ diras, ke la viruso neniam okazis, kaj mi ne havas pravigon por tio aŭ male al tio— kaj mi rimarkas, ke ankoraŭ estas oficejoj kies laboristoj pasigas la tempon ŝajne farante nenion, aŭ sengravajn taskojn, kaj se oni iras urĝe tie por solvi aferon, ili akre respondas, ke sen AIRo ili ricevas neniun kaj solvas neniun aferon. Tiu **aironismo**, laŭ mi, nur utilas al pigro nune, kaj en la estonto al **maldungeco** de funkciuloj, aŭ ne anstataŭo de tiuj, kiuj emeritiĝos. Miras mi pri tio, ke ili mem ne konsideras tion: *pigro hodiaŭa, maldungeco morgaŭa*.

Alflanke, kaj en oficialaj kaj en-

treprenaj oficejoj oni preskaŭ postulas, ke ni, la publiko, faru oficejajn demarsojn, kaj pro tio bankoj maldungas milojn da siaj funkciuloj, kaj ankaŭ la Ŝtato faras tion. Eĉ en benzinstacioj oni postulas, ke la aĉetanto mem prenu la benzinon, kiun ties aŭto bezonas. Tio, laŭ mi, estas danĝere. En benzinstacioj mallertulo povas okazigi katastrofon, ĉar benzino malbone aŭ senzorge uzata povas okazigi brulado kaj eĉ eksplodo; sed la danĝero alie estas certe socian, ĉar maldungecon signifas ricevi monon sen labori por tio, kion devas pagi tiuj, kiuj laboras. Kaj tio okazigas malriĉecon por la socio. Nun Hispanio havas rekordan ŝuldon, ĉefe al eksterlandanoj, kaj tiuj salajroj al nelaborantoj endanĝerigas la buĝeton por aliaj sociaj bezonoj, kiel edukado, hospitaloj, ŝosejoj, armeo, kaj tiel plu. Sed ni estas la lando kun plej alta progeso kaj helpo al la Tria Mondo, ĉu ne? Ni ne povas helpi nin mem, sed ni estas solidaraj al aliaj nacioj, ĝis kiam ni ankaŭ estos trimondaj denove. Ĉar kiam Hispanio bezonis helpon de eksterlando, oni neis tion pro tio, ke ni havis diktatorecon, kvazaŭ tio ne estis sufiĉe da sufero, kaj tiuj sensolidraj landoj devis aldoni pli pro siaj stultaj ideologioj. Sed ni, ja, estas solidaraj, kaj ni devas pagi pli ol ni povas por ke la registaro fieru... Konsideru tion, kiam vi voĉdonos, baldaŭ.

Historio

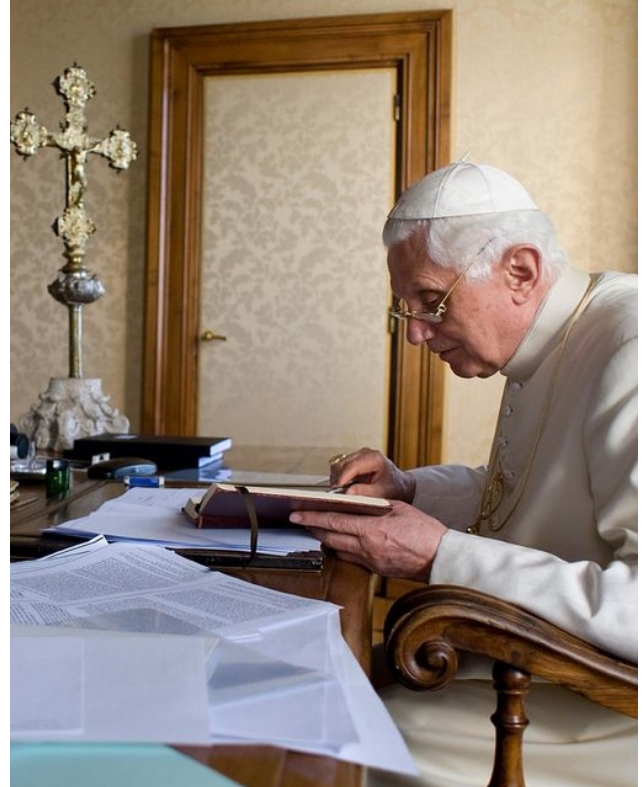
## Memoraĵo pri genia bonkora homo

**K**iam famulo mortas, ĉiuj kpanegiras okaze de lia vivo kaj la bonaj aferoj kiujn li faris. Sed la publika vivo de ĉi tiu homo, Joseph Ratzinger, ne estas aparte brila, krom liaj tri vizitoj al Hispanio, kiu montris la intereson kaj korinklino de tiu papo al nia lando, kio mankas al la aktuala papo, Francisko.

Ni analizas kelkajn aspektojn de la vivo de tiu homo, kies misfortuno estis vivi sub la ombro de sia antaŭulo, Sankta Johano Paŭlo 2<sup>a</sup>, kies agadon li daŭrigis, malkaŝe kaj kaŝe, ĉar tie, kie li estis vere granda estis je intelekta kampo, kiel pruvas siaj 47 verkoj. Aliaj papoj verkis eĉ pli, sed la verkoj de Ratzinger enhavas pli profundajn sentojn pensojn kaj laboron, kaj ne temas pri prelegoj preĝejaj, sed rezonitaj kialoj kaj respondoj al relativismoj socia kaj kultura, kiuj invadis la modernan penson de la civitanaro dise tra la etoso kristana.

Li estis eksterordinara homo pro multaj aferoj, inter kiuj elstaras, laŭ mia opinio, du: lia **firmeco** pri **fido** kristana, kaj lia **rezigno pri regado** vaticana je februaro de 2013. Li diris tiam publike: *Ree ekzamenante mian konsciencon antaŭ Dio, mi venis al la certeco, ke, pro*

Papo Benedikto preĝas kaj laboras samtempe



*progresinta aĝo, mi ne plu havas la forton por adekvate ekzerci la seriozan ministerion.* Kaj li rezignis. Dum la historio de la Katolika Eklezio, nur tri papoj rezignis antaŭ li: **Benedikto 9<sup>a</sup>** (je 1045, pro mono), **Celestino 5<sup>a</sup>** (je 1294, pro puĉo), kaj **Gregoro 12<sup>a</sup>** (je 1415, por fini la Skismon de Okcidento). La sola rezigno pro religia kialo ŝajnas esti tiu de Papo Benedikto 16<sup>a</sup>, kaj tio, laŭ mi, honorigis la agon kaj la homon.

Papo Francisko estis elektata je la 13<sup>a</sup> de marto de 2013, kaj li ofte vizitis la rezignitan Papon, kiun li priskribis kiel

*saĝan avon, kiu vivas hejme.*

Ankoraŭ estante kardinalo, Joseph Ratzinger faris sian nun faman homilion ĉe la entombigo de Johano Paŭlo la 2-a, en kiu li avertis pri ...*diktaturo de relativismo kiu rekonas nenion kiel fina kaj kies finfina celo konsistas ekskluzive el onies memo kaj deziroj.* Plue li asertis, ke ni ne devas esti kiel infanoj *ĵetataj de la ondoj de modaj tendencoj kaj la plej nova modo,* anstataŭe, ni devas serĉi profunde radikan *amikecon kun Kristo,* kiu malfermas nin al ĉio, kio estas onia kaj donas al ni mezurilon por distingi la realon de la malvero kaj la trompon de la vero. *Vero kaj amo estas nedisigeblaj,* certigis Ratzinger, *ĉar amo sen vero estus blinda; vero sen amo estus kiel 'tintanta cimbalo'.*

Laŭ sia papeco, Benedikto 16<sup>a</sup> predikis Evangelion de amo en vero. Li instruis, ke *defendi veron, artikoli ĝin kun humileco kaj konvinko* estas nemalhavebla maniero de karitato, *ĉar nur en vero brilas karitato, nur en vero karitato povas esti vivata per aŭtentika maniero.* Tio kongruas kun lia slogano: *Cooperatores veritatis:* Kunlaborantoj de vero.

Mi ĵuse legis artikolon, per kiu oni kulpas la mortintan papon pro tio, ke li rezignis sian postenon,

ĉar tio ebligis, ke venos pli neeltara papo, Fransisko, kiu agas kiel malbona kuracisto, kiu ne sciigas sian malsanulon pri la graveco de sia sanstato, kaj sekve kuraĝigas ties emojn memdetruigi sin, tie, kie Benedikto agis kiel bona kuracisto, kiu pro amo diras al sia malsanulo la krudan veron: *vi devas ŝanĝi vian vivon (ekzemple ne fumu, ne drinku, ne koleru), aŭ vi mortos.* Ŝajne, tiu diraĵo povas esti kruela, sed mi vidis la nunan papon diri stultaĵojn okaze de la murdoj de **Charlie Hebdo**... Plej eble, Papo Fransisko havas la malbonŝancon regi post du gigantoj, tiu de Amo kaj tiu de racio kaj Teologia Scienco. Eble sia plej bona ago estos rezigni ankaŭ, profitante la ŝancon, ke sia sano ankaŭ ne estas bona.

Pri rezigno, ververe Benedikto ne rezignis papecon, sed *la katedron de Petro,* kaj pro tio li ne iris en sian antaŭan vivon, sed tenis la kondiĉon papan, ĉar tiun dignecon —laŭ mi kaj ŝajnas, ke ankaŭ laŭ li— oni ne povas rezigni, ĉar laŭ la katolika doktrino, ĝi venis el Dio.

Dum sia mallonga papeco, Benedikto 16<sup>a</sup> diktis tri enciklikojn: **Deus caritas est** (Dio estas amo, je la 25<sup>a</sup> de decembro de 2005), **Spe Salvi** (Savita per espero, 30-11-2007) kaj **Caritas in veritate** (Amo en vero, 29-06-2009).

## Historio

## Pri la papo sankta

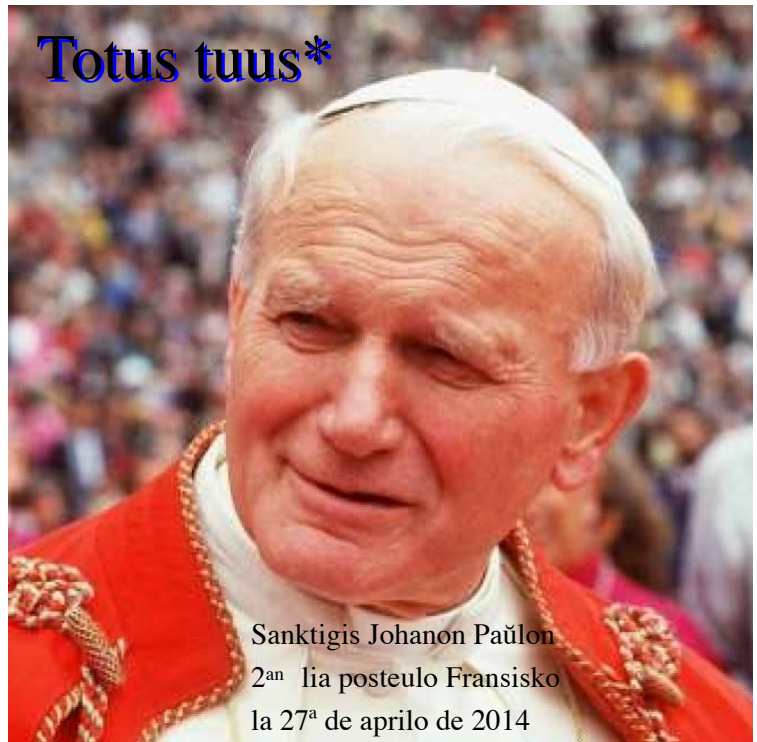
Johano Paulo la 2-a estis progresemuloj pro siaj konservativaj katolika papo de 1978<sup>a</sup> ĝis lia opinioj pri ekzemple samseksanismo je 2005<sup>a</sup>. Li estis la plej influa papo ekde la tempo de Sankta Gregoro *La Grandulo*, je la 7<sup>a</sup> jarcento, kaj certe la plej popolamata el tuta paparo dum la historio de la Katolika Eklezio.

Aldone, pro tio ke li naskiĝis en Wadowice, Pollando, kiel Karol Józef Wojtyła je 1920<sup>a</sup>, li estis la unua pola kaj slava papo en la historio de la Katolika Eklezio.

Kromnomita *La Papo Vojaĝanta*, li vizitis multajn landojn (Kubo kaj Hispanio inter ili) laŭ la mondo. Liaj fortaj opinioj kaj liaj distingaj diskursoj ankaŭ diskonigis lin kiel simbolon pri espero kaj paco, kaj gajnis al li rekpekton de homoj de diversaj kredoj kaj kulturoj.

Li prilaboris novajn instruojn kaj doktrinojn, kaj ankaŭ instituciis novajn (kaj reviziis eksistantajn) leĝojn en la Katolika Eklezio. Liaj klaraj kaj sentemaj instruoj pri la homa vivo, socia justeco, defendo de homaj rajtoj kaj protektado de la naturo kaj la medio estis bone konataj tra la mondo.

Tamen, Johano Paulo la 2-a ankaŭ estis kritikata de memdiritaj



Totus tuus\*

Sanktigis Johanon Paŭlon

2<sup>an</sup> lia posteulo Fransisko

la 27<sup>a</sup> de aprilo de 2014

mo, sekso antaŭ geedziĝo, kaj abortado, laŭ tradicia instruado de la Eklezio Katolika, laŭ ties ordono de Dio: *Kresku kaj multobliĝu*. Lia papoperiodo ankaŭ estis markata de multaj skandaloj seksaj, kion oni diskonigis dum lia regado, kanvkam pri tio certe li ne kulpas. Responde al tio, kial li ne rezignas pro malbonsano, li diris, ke *Ankaŭ Kristo ne malsupreniris de la kruco*. Pro tio kaj aliaj bonaj agoj, lin difinis kiel sanktan papo Francisko je la 27<sup>a</sup> de aprilo de 2014<sup>a</sup>.

Pro tio kaj aliaj konsideroj, Sankta Johano Paŭlo 2<sup>a</sup> senmorta restas je la koro de katolikoj kaj ceteraj homoj dise tra la mondo.

\**Totus tuus* estis devizo de Johano Paŭlo 2<sup>a</sup>: **Tute cia**.

## Pri papeco kaj paparo

**L**a papoj de Romo estas la plej elstaraj figuroj rilate al la historia kaj religia signifoj en la mondo, per siaj pravoj kaj malpravoj, brilo kaj mizero. Eĉ se la unua papo, apostolo Petro, estis humila kaj malriĉa, kiu finfine li havis eĉ ne sian propran vivon, ĉar li estis mortigata de romianoj idoladorantoj, ĉiu posta papo estas alrigardata kiel la plej alta aŭtoritato en la tuta kristaneco. Papoj estas konataj pro siaj potenco kaj aŭtoritato, kaj ankaŭ pro siaj gravegaj kontribuoj al la evoluo de la religio kaj la mondo.

Papeco kiel institucio tamen ne ekzistis en la tempo de Sankta Petro, ĉar ĝi aperis tiel post la regado de Imperiestro Konstantino *la Grandulo* en la 4-a jarcento, kiam li profitis la unuecon religia por konstrui la efektivan unuecon de la Romia Imperio, transigante la jesuan konsilon *Amu vian malamikon al Kun Kristo vi venkos*. Kiam tio okazis, jam regintis 32 papoj, oficante papo 33<sup>a</sup> **Melquiades**, kiam la imperiestro proklamis la Kristanan Eklezion kiel al solan oficialan religion por la tuta Imperio.

De tiam Papo estas elektita de la kardinaloj, kiuj estas la



plej altaj rangaj oficialuloj de la eklezio, kaj papoj iĝas la voĉo de la eklezio kaj la unua pastro de la tuta kristanaro. Li ne nur donas konsilon al la eklezio, sed ankaŭ priskribas kaj interpretas la doktrinojn de la religio katolika.

Kelkaj papoj iĝis sanktuloj, kaj aliaj estas konataj pro siaj gravegaj kontribuoj al la eklezio kaj la mondo. Kelkaj el la plej konataj papoj estas **Sankta Leono la Grandulo**, kiu estis papo en la 5<sup>a</sup> jarcento kaj kontribuis al la evoluo de la katolika doktrino; **Sankta Gregoro la Grandulo**, kiu regis en la 6<sup>a</sup> jarcento kaj estis konata pro siaj gravaj literaturaj kontribuoj kaj kantaroj; kaj **Sankta Johano**



**Paŭlo la 2<sup>a</sup>**, kiu regis la Katolikan Eklezion de la jaro 1978<sup>a</sup> ĝis 2005<sup>a</sup> kaj estis konata pro siaj interreligiaj kontribuoj kaj liaj vojaĝoj al diversaj partoj de la mondo.

Kune kun tiuj respektindaj papoj, ankaŭ ekzistis aliaj, kies agadoj estas tute kontestendaj: iom post iom papado akiris potencon kaj aŭtoritaton ĉimondajn, malgraŭ la jesua deklaro *Mia regno ne estas de tiu ĉi mondo*, ĉar kelkaj papoj famiĝis pro siaj ĉimondregnaj aferoj, kiel ekzemple la Papo **Aleksandro 6<sup>a</sup>**, la plej fama el Papoj Borĝaj, kiu regis je la 15<sup>a</sup> jarcento.

Je la 16<sup>a</sup> jarcento la kutimoj de pastroj kaj aliaj eklezianoj estis nekristanaj, kaj ili fakte vivis kiel nobeluloj, kaj tio igis junan monaĥon **Martenon Luteron** protesti kontraŭ tiuj aferoj, kiuj inkluzivis la buleojn, kiuj estis aĉeteblaj dokumentoj, kiuj certigas, ke la spuron kaŭzitan de peko en onia animo jam elĉerpiĝis. Tiutempa papo, **Leon' 10<sup>a</sup>**, ekskomunikis la monaĥon Luteron, kaj poste tio okazigis eŭropan militon, je kies fino la princoj havis liberecon elekti sian religion, sed ne ties subuloj, kies fido devas kongrui al tiu de sia reganto. Sed evidente la Eklezio Katolika bezonis reformon, kaj tion oni faris pere

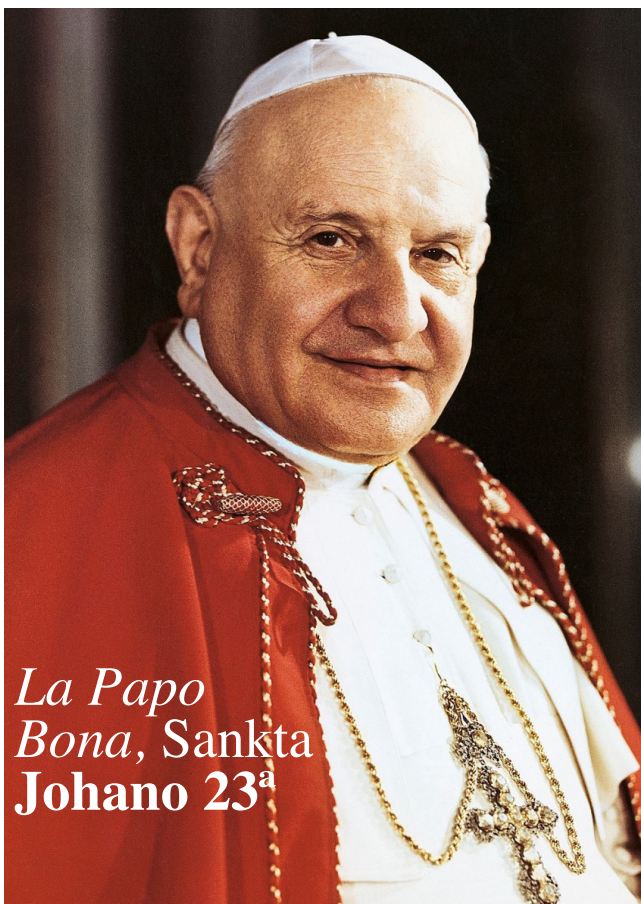
de Kontraŭreformo, kiu fontis el **Koncilio de Trento**, kiu daŭris pli ol 20 jaroj.

La laboron aranĝi kaj purigi la Eklezion Katolikan entreprenis Papo **Pio 4<sup>a</sup>**, responde al la reformado, estante la unua papo, kiu sekvis tridentan konsilon, por plibonigi la klerigon kaj organizadon de la eklezio, tasko, kiun daŭrigis lia posteulo **Pio 5<sup>a</sup>**.

Dum la du sekvintaj jarcentoj, papoj konstante batalis por pliiĝi la aŭtoritaton de la papocentra eklezio, kaj ili ankaŭ ĉiopale kontraŭis la progresajn pensojn kaj ideologiojn de la epoko. Tamen, kelkaj papoj daŭre provis ŝanĝi la eklezion per reformoj kaj pliiĝi la kapablojn kaj rajtojn de la laikaj kleruloj. Ekzemple, papo **Klemenco 13<sup>a</sup>** kaj **Klemenco 14<sup>a</sup>** estis konataj pro siaj provoj por plibonigi la vivon de la popolo kaj redukti la korupton en la klerikularo, kvankam ĉilasta disigis la plej utilan ordon de la Eklezio, la **Societon de Jesuo**, kiu faris tiel bonan laboron en Ameriko kaj en la cetera mondo dum du jarcentoj, ekde sia fondiĝo je 1547, papa malpaŝo komparebla nur al la dissolvo dekretita de lia samnomo, **Klemenco la 5<sup>a</sup>**, kiu dissolvis la ordon de la Templanoj du jarcentojn antaŭe pro premo de la reĝo de Francio, **Filipo 4<sup>a</sup>**,

kiu avidi la monon de tiu milita ordeno.

Je la 19a jarcento, la papoj estis konfrontitaj de novaj sociaj kaj politikaj movadoj en Eŭropo, inkluzive de liberalismo kaj nacia movadoj. **Pio 9<sup>a</sup>** deklaris la virgecon de la patrino de Jesuo kaj la senerareco de papo pri aferoj prifidaj, kaj ankaŭ



*La Papo  
Bona, Sankta  
Johano 23<sup>a</sup>*

estis implikita en gravaj konfliktoj kun la Suda Itala Respubliko kaj la lingva politiko en Italujo. Li ankaŭ estis konata pro siaj konservativaj vidpunktoj kaj liaj bataloj kontraŭ la modernismo. Tamen lia posteulo, **Leono 13<sup>a</sup>**, provis sin adapti al la novaj socio-politikaj ŝanĝoj, kiel pruvas lia Encikliko

(letero de la papo al katolikoj pri fido aŭ kutimoj) *Rerum Novarum* (novaj aferoj) je 1891, kiu deklaris la oficialan doktrinon modernan socialan de la Eklezio kiel vojon mezan inter kapitalismo kaj socialismo. Li restas en historio kiel reformanto.

Poste venis **Pio 10<sup>a</sup>** kiu regis de 1903<sup>a</sup> ĝis 1914<sup>a</sup> kaj estis konata pro sia konservativa vido kaj striktaj bataloj kontraŭ modernismo, kaj ankaŭ implikiĝis en gravaj politikaj konfliktoj en Italujo. Sekvis **Benedikto 15<sup>a</sup>**, kiu regis dum la unua Mondmilito kaj havis pacoserĉajn iniciatojn sensukcesajn. Li ankaŭ estis konata pro siaj sociaj iniciatoj kaj reformoj en la eklezio. Sekve venis papo **Pio 11<sup>a</sup>**, de 1922<sup>a</sup> ĝis 1939<sup>a</sup>, kiu batalis kontraŭ faŝismo kaj totalismo kaj ankaŭ estis implikita en gravaj politikaj aferoj ene de la eklezio mem.

Venis poste **Pio 12<sup>a</sup>**, kiu regis dum la Dua Mondmilito, fama pri siaj kritikoj al la naziismo kaj la malacileco. Post la milito, venis *La Papo Bona*, kiel oni ekkonis Papon Sanktan **Johanon 23<sup>an</sup>**, kiu organizis akj stariĝis la Koncilion Vatikanon 2<sup>an</sup>, la plej signifan eventon en la katolika eklezio de pluraj jarcentoj, kiu finis lia posteulo, **Paŭlo 6<sup>a</sup>**, je 1965<sup>a</sup>, kun partopreno de kelkaj miloj da kardi-

naloj, episkopoj, kaj aliaj katolikaj gvidantoj. Tie oni decidis modernigon de la eklezio, pli bonan interkulturan dialogon, kaj pli bonan komunikadon kun la laikaj membroj de la eklezio. La koncilio ankaŭ pli forte emfazis la rolon de la episkopoj en la konsideroj pri la eklezio. La koncilio ankaŭ aprobis la uzon de naciaj lingvoj por la liturgio kaj la interkultura dialogo kaj emfazis pli grandan partoprenon de la laikaj membroj de la eklezio.

**Paŭlo la 6<sup>a</sup>** estas konsiderata kiel unu el la plej gravaj papoj en la 20<sup>a</sup> jarcento, kaj lia papoperiodo havas daŭran influon sur la modernan Katolikan eklezion. Sinmiĝis laŭ siaj du antaŭuloj Papo **Johano Paŭlo 1<sup>a</sup>**, kiu regis je 1978<sup>a</sup> dum nur 33 tagoj, sed li estis tre rimarkinda figuro en la historio de papeco, ĉar li estas konata pro siaj humileco, simpla stilo kaj dura

laboro por malriĉaj kaj subprematraj homoj. Sekvis la longa papoperiodo de Sankta **Johano Paŭlo 2<sup>a</sup>** ekde la jaro 1978<sup>a</sup>, polo origine, kiu estis eble la plej influa kaj populara papo el la tuta historio de la Katolika Eklezio. Li vojaĝis multe, vizitante multajn landojn kaj renkontante multajn homojn; li estis kiel simbolo de espero kaj paco, kaj li estis tre respektata de homoj de diversaj kredoj kaj kulturoj. Li prilaboris novajn instruojn kaj doktrinojn, kaj li ankaŭ reviziis eksistantajn leĝojn en la Katolika Eklezio. Li aldone estis konata pro siaj klaraj kaj sentemaj instruoj pri la homa vivo, socia justeco, defendo de homaj rajtoj, kaj protektado de la naturo kaj la medio. Oni konsideras, ke liaj agoj, vizitoj kaj prelegoj influis en la disfalon de la komunismaj reĝimoj en Eŭropo. Je 1981<sup>a</sup> islamano Ali Agka klopodis mortigi lin per tri pafoj. Feliĉe li malsukcesis kaj la papo pluvivis ĝis la jaro 2005<sup>a</sup>.



Post li regis la Eklezion Katolikan **Benedikto 16<sup>a</sup>**, kiu rezignis la postenon je 2013<sup>a</sup>, anstataŭate iom poste de papo **Francisko**, la nuna papo, kiun oni erare konsideras maldekstra, pro tio, ke maldekstruloj defendas kelkajn liajn opiniojn kaj sintenon pri malfavoratuloj, tiel sekvante la doktrinon de **Leono 13<sup>a</sup>**, 19jarcenta papo.

*Sankta Johano Paŭlo 2<sup>a</sup>, la papo, kiu amis Hispanion*

Politiko

## Mocio pri Deklaro de Nekonfido

**M**i laste vidis kaj aŭskultis opiniojn kaj mallongajn videojn pri la plej grava politika festumado de Hispanio, tiu pri la Mocio pri Deklaro de Nekonfido al registaro, proponita de partio dekstra VOX.

Mi vere ne komprenas, ke ĵurnalistoj referencas al tiu partio kiel ekstremdekstro, ĉar mi legis la 100 proponojn de tiu partio, kaj trovis, ke ili ne estas ekstremaj, eĉ se dekstraj. Ne antaŭlonge ankaŭ la ceteraj partioj de Hispanio zorgis pri niaj landlimoj kaj bonfarto, ne disdonante monon al aliaj landoj laŭ la libera decido de la registaro, ĉar tiu mono ne apartenas al la registaro, sed al la nacio, kaj oni ne voĉdonas por ĝi, por ke la prezidento faros ĉion ajn, kion ĝi volos senrespondece. Ĉu defendi sian landon estas afero de dekstro? Ĉu memdifinita maldekstro ne devas zorgi pri la defendo de sia nacio, kiu estas nia? Ŝajnas, ke la registaro nuna de Hispanio laboras por aliaj nacioj, ne por ni...

Antaŭ kelkaj jarcentoj ne ekzistis dekstro aŭ maldekstro, kaj tiutempe hispanoj batalis invadintojn sub la slogano **Ĵakvo kaj ariĝu Hispanio!** Sed tiutempe hispanoj fieris kaj de-

fendis sian patrimon, dum nun interesas pli al ili defendi partion politikan, eĉ se ĝi disvendas



la patrimon nome de progresisma foto, por ke almenaŭ dekstro ne regu... Ĉu ekzistas pli da sentaŭgeco?

Antaŭ nelonge ni vidis preskaŭ naŭdekjaraĝan kandidaton, S-ron Ramón Tamames, proponitan de partio VOX por anstataŭigi la nunan Prezidanton de Hispanio, kaj tio honorigis la du plej elstaraj politikistojn de Hispanio nuna: lin mem, S-ron Tamames, kiu venis el sia emeritiĝo helpi Hispanion, kaj Ĵakvon Abaskal', ĉar li per tiu movo nova konfesis publike, ke ne li volas esti prezidento, ĉar tio, kio urĝas estas eksprezidantigi S-ron Sánchez, ĉar li jam pruvis post siaj kvinjara prezidenteco, ke li ne taŭgas, ĉar li

respondecaj pri stultaj decidoj, kiel eltombigi la Diktatoron Franciskon Frankon, kaj pli stultaj leĝoj, kiel tiu pri *Demokrata Memoro*, tiu *Leĝo pri Garantio de Libereco Seksa* (kromnomita *Nur Jes estas Jes*), tiu alia leĝo *Por egaleco reala kaj efektiva de personoj transseksanoj kaj garantio de rajtoj de personoj LGBTI* (kromnomita *Leĝo Trans*), kaj ankaŭ tiu *Nova leĝo de bonfarto besta*.

Pri la unua, sufiĉas diri, ke memoro estas individua, kaj demokratio estas kolektiva, do tiu leĝo malmankas, ĉar efektivigas ĝi nur cenzurojn pri penso kaj esprimo, du bazaj rajtoj civilaj de hispanoj kaj homoj ĝenerale ekde la Franca Revolucio de 1789<sup>a</sup>; sekve tiu leĝo, laŭ mi, estas kontraŭleĝa. La dua, tiu pri *Nur jes estas jes*, kontraŭas la

Hispanan Konstitucion, ĉar ĝi neigas la rajton de supozo pri senkulpo ĝis pruvite male, kaj ankaŭ tiu du miljaran ĵuran principon, *In dubio pro reo* (se dube, favore al akuzato). Sekve, tiu leĝo ankaŭ estas kontraŭleĝa kaj kontraŭ homaj rajtoj.

La *Leĝo Trans* ne aldonas rajtojn al homoj, kiuj identigas sin aliseksen, ĉar ili jam havis la samajn bazajn rajtojn kiel la ceteraj civitanoj de Hispanio, sed aldonas privilegiojn neniam antaŭe viditajn, kiel havi senpagajn operaciojn ĥirurgajn por ŝanĝi sian sekson, kaj senpagajn hormonojn dumvive. Sed kion ŝuldos la Ŝtato al tiuj homoj, kiuj poste sentos, ke ili eraris petante tion? Ĉar multe da ili neniam povos reveni en sian originalan sekson.

## Pacamantoj memoru

### Milito

Milito estas stato de malpaco inter du aŭ pli da grupoj, kie la konflikto estas solvita per armiloj. En milito, bataloj okazas por atingi politikajn, ekonomiajn, sociajn aŭ aliajn celojn. Militoj povas esti internaciaj, kiam ili okazas inter du aŭ pli da landoj, aŭ civilaj, kiam ili okazas inter la registaro kaj grupoj de civila popolo en la sama lando.

Militoj povas havi gravajn konsekvencojn por la socio, la ekonomio kaj la politiko de la landoj kaj la homoj, kiuj loĝas en la batalaj regionoj. La homaj kostoj de militoj estas tre altaj, inkluzive de la perdo de vivoj, la malsano kaj la invalidigo, la rifuĝado kaj la senhejmigo, kaj la difekto de infrastrukturo kaj ekonomiaj rimedoj. Tial, la paco kaj la evito de militoj estu gravaj celoj por ni ĉiuj.

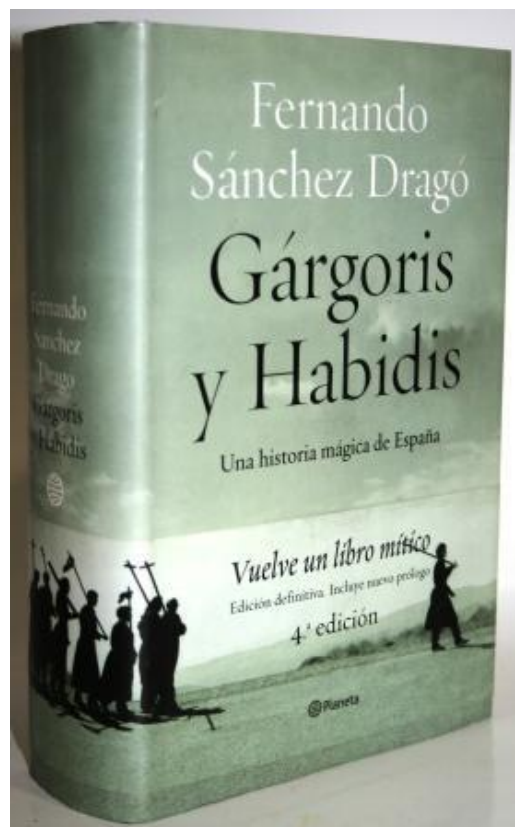
## Gárgoris kaj Habidis,

Je 1978<sup>a</sup> aperis tiu ĉi verko, subskribita de fama aŭtoro Fernando Sánchez Dragó, ĵuse malaperinta. Li estis sufiĉe konita en nia lando pro siaj televidaj programoj pri literaturo, kaj ankaŭ pri liaj premioj (Nacia kaj Planedo) sed antaŭ 43 jaroj li estis tute anonima, kaj tamen li gajnis la Nacian Premion pri Literaturo pro tiu longa kaj interesa libro.

Gárgoris kaj Habidis estis reĝo kaj princo de la plej antikva regno en parto de la lando, kie kuŝas nunaj Hispanio kaj Portugalio —laŭ historia kono—, Tartesos. Ties historio estas sendube magia: Oni diris al reĝo Gárgoris, ke lia filo Habidis mortigos lin, do li ordonis, ke oni mortigu la princon... Jen la plej malnova rakonto pri niaj aferoj, okazinta antaŭ pli ol 3000 jaroj.

*Gárgoris y Habidis* estis publikigita je 1961<sup>a</sup>, kaj oni tuj konsideris ĝin senprecedenca en la hispana literaturo kaj kiel unu el la unuaj verkoj de la *kontraŭkulturo*". La verko estas senkonceda kaj provokativa, kaj enhavas malsanktajn temojn kiel la seksa libereco kaj psikodelaj drogoj. Ĝi estis tre kontroversa kaj kritikita de multaj konservativaj kaj religiaj grupoj. Tamen, la libro akiris grandan popularon inter la kontraŭkulturaj movadoj de la 1960-aj jaroj, kaj estis konsiderata kiel manifesta verko de la libereco kaj aŭtentikeco, kaj de tiam multe diskutata en la hispana literaturo kaj kulturo, kaj ankoraŭ estas studata kiel signifa verko de nia literaturo.

La stilo estas eklektika kaj eksperimenta, kaj Sánchez Dragó uzas lingvajn teknikojn kiel la intermiksaĵo de hispanaj kaj aliaj lingvoj. Li ankaŭ uzas mitojn kaj simbolajn bildojn por esprimi siajn ideojn, kaj temas pri temoj kiel la mistiko, la filozofio kaj la historio. Oni ankoraŭ povas trovi ĝin ĉe niaj librovendejoj kaj bibliotekoj, kaj tiel klerigi sin pri niaj kulturo kaj historio.



Movado

## Pri la venko de Esperanto

**K**iam mi aŭdas pri Venko de Esperanto, mi ne povas ne rideti. Kompreneble, mi respektas tiujn samideanojn, kiuj esperas, ke iam la tuta mondo alprenos nian belan kaj utilan lingvon kiel la mondan, tiel ke ĉiuj, kiuj tion deziras, povos kompreni la tutan homaron kaj komprenigi sin al ĝi. Tamen, tio ne estos venko de Esperanto, sed de la mondo.

Oni imagu, ke meĥanikistoj el la tuta mondo subite stultas kaj uzas fingrojn por turni kaj malturni ŝraŭbojn. Meĥanika metio certe devas esti nur por homoj kun fortaj fingroj, ĉu ne? Sed imagu, ke venas homo, kiu diras al meĥanikistoj, ke oni povas uzi ŝraŭbilon por pli facile fari tion, tiel ke, ankaŭ, aliaj homoj kun pli malfortaj fingroj ankaŭ povas iĝi meĥanikistoj. Imagu, ke li sukcesas konvinki ilin, tiel ke iom post iom la tuta meĥanikistaro el la mondo fine uzas ŝraŭbilon anstataŭ siajn nudajn fingrojn por turni kaj malturni ŝraŭbojn. Ĉu tio estos venko de ŝraŭbilo? He, fakte tio estos venko por meĥanikistoj, ĉu ne? Eĉ estos venko por la mondo!

Simile, konsideru ke ŝraŭboj

estas lingvoj, ke meĥanikistoj estas parolantoj, kaj ke ŝraŭbilo estas Esperanto. Do, se ĉiuj parolantoj el la mondo uzas Esperanton, jen venko por la mondo, ne por Esperanto.

Tio signifus, certe, ke esperantistoj pravus, kaj ke la invento de Zamenhof estas plej utila por la mondo. Jen tio, kion Zamenhof deziris, kaj certe tio estus la venko fina de Zamenhof..., sed ĉu la venko de Esperanto? Nu, nur se per tiu vorto *Esperanto*, oni komprenos la originan signifon de la vorto, la kaŝnomo de Ludoviko Zamenhof.

Pro tio, mi ne povas ne kompati tiujn samidenojn, kiuj revas pri **La venko de Esperanto**. Esperanto ne venkos. Venkos la mondo pere de la akcepto kaj disuzo de Esperanto. Sed ni esperantistoj, jam venkis: ni povas iri ĉien en la mondon kaj trovi geesperantistojn, kiuj parolos libere kun ni pri siaj kaj niaj aferoj tute senĝene, certe je nivelo per kiu nek ili nek ni povus paroli en iu ajn alia komuna lingvo, kaj fojfoje eĉ ne per ties lingvo. Ĉar Esperanto estas tia, ke la konceptoj pli densaj riveliĝas kiel maldensaj, se oni bone uzas la dek ses regulojn de Esperanto.



## Fortunata kaj Jacinta

**F**ortunata y Jacinta estas romano de la hispana verkisto Benito Pérez Galdós, kiu estas konsiderata kiel unu el la plej gravaj kaj influaj verkoj de la hispana literaturo. Publikigita po du volumoj en 1886<sup>a</sup> kaj 1887<sup>a</sup>, la romano estas epika kaj realisma rakonto pri la vivo de du virinoj, Fortunata kaj Jacinta, en la Madrido de la dua duono de la 19-a jarcento, kaj ĝi prezentas bildojn pri la socio kaj kulturo de la epoko, kaj tra ties eventoj la leganto ricevas profundan kaj kompleksan bildon de la homa kondiĉo.

La historio de Fortunata kaj Jacinta estas rakontata de la perspektivo de la romanaj karakteroj, kaj la legantoj sekvas iliajn vivojn kaj spertojn dum la tuta romano. La du virinoj estas prezentataj kiel kontraŭulinoj, proksimaj amikinoj, kaj kromaj amantinoj de la sama viro, Juanito Santacruz, kiu estas prezentata kiel memorema kaj emocie-ma junulo. Tamen, la romano ne estas simple rakonto pri amoro kaj pasio; ĝi estas multe pli kompleksa kaj profunda bildigo pri la socio kaj la kulturo de la epoko.

Pérez Galdós prezentas vivan bildon pri la urba socio de la

epoko, inkluzive de la klasdisparoj kaj la politikaj tumultoj de la tempo. Tra la romano, la legantoj povas vidi la malsamajn aspektojn de la socio, kaj kiel la malsamaj klasoj de homoj vivis kaj laboris en la Madrido de la epoko. La romano prezentas bildon de la malriĉaj homoj de la urbo, kiuj estis vivtenataj fare de la fabrikoj kaj aliaj industrioj de la urbo, kaj ankaŭ de la riĉaj kaj nobelaj homoj, kiuj vivis en la grandaj palacoj de la urbo.

La libro ankaŭ prezentas la politikajn tumultojn de la epoko, inkluzive de la trono de Isabel 2<sup>a</sup> kaj la konservativaj kaj liberalaj fortoj kiuj batalis por regi la landon. Tra la rakonto de Fortunata kaj Jacinta, la leganto vidos la politikan kaj socian agadon de la tempoj kaj kiel ĝi influis la vivojn kaj spertojn de la homoj.

Tamen, la romano ne estas simple historio pri socio kaj politiko. Ĝi ankaŭ prezentas profundan bildon de la homa kondiĉo, inkluzive de la pasio, la amikeco, la amoro kaj la mensaj malsanoj. Pérez Galdós prezentas karakterojn kiuj estas kompleksaj kaj emociemaj, kaj kiuj travivas multajn malfacilajn situaciojn.



## Benedikto Spinoza

**B**aruch Spinoza (1632-1677) estis filozofo kaj matematikisto naskita en la Nederlando post eksigo de siaj gepatro el Portugalio pro religia netoleremo, kaj li estas konata pro siaj revoluciaj ideoj pri la naturo de Dio, la homaro kaj socia justeco. Li estas unu el la plej gravaj pensuloj de la moderna epoko, kaj liaj verkoj havis profundan influon en multaj branĉoj de la filozofio, inkluzive de la etiko, metafiziko kaj politiko.

La vivo de Spinoza estis malfacila kaj plena de konfliktoj, kaj liaj ideoj estis taksataj kiel malĉefaj kaj eĉ subversivaj. Tamen, li restis fidela al siaj ideoj kaj laboris senĉese por defendi ilin. Liaj verkoj, inkluzive de *Etiko* kaj *Traktato pri la Inteligento*, estas esencaj kontribuoj al la moderna filozofio kaj havis profundan influon en la pensuloj de multaj aliaj landoj.

La pensado de Spinoza estas bazita sur sia metafizika teorio pri la naturo de Dio kaj la mondo. Li ne kredis en la antropomorfan Dion de la religio, sed anstataŭe proponis ideon pri Dio kiel identigita kun la naturo mem. Por Spinoza, la mondo

estas ne estiĝinta, kaj ĉio estas la necesan manifestajon de Dio. Li



argumentis ke la naturo de Dio estas senĉesa kaj senlima, kaj ke la mondo estas orda kaj determinita de sia neceseco.

La filozofo estis ankaŭ grava kontribuanto al etiko kaj politiko. Per sia verko *Etiko* li proponas, ke la homa bonfarto estas trovata en la realigo de la raciaj kaj etikaj valoroj. Li argumentas, ke la ĝojo estas la plej alta stato de la homa emocio, kaj ke la feliĉo kaj la virto estas la sama afero. Por Spinoza, la libereco ne estas neŭtrala stato, sed troviĝas nur en la realeco de la neceso kaj la determinismo.

En la politika sfero, Spinoza estis parto de la *radikala* tradicio de la moderna epoko, kiu pro-

ponis la ideojn de la demokratio, la socia justeco kaj la individua libereco. Li argumentis, ke la ŝtaton kreis la homoj por protekti siajn interesojn kaj garantii siajn rajtojn. Por li, la vera justeco estas konata nur kiam la homoj estas liberaj kaj havas la rajton krei la socian ordo laŭ sia propraj decidoj.

La pensadon de Spinoza oni konsideris subversiva kaj malbonega je lia tempo, kaj liaj verkoj estis konsiderataj kiel *ateismaj* kaj *malĉefaj*. Tamen, ĝi havas profundan influon en la postajn epokojn de filozofio kaj kulturo. Liaj revoluciaj metafiziko kaj etiko influis multajn el la gravaj filozofoj kaj pensistoj postaj, inkluzive de Immanuel Kant, Friedrich Nietzsche, kaj Albert Einstein. Li estis en la avangardo

de la mezepoka kritiko de religio, kaj lia defio de la ortodoksa teologio kondukis al lia ekskomuniko el la juda komunumo, male al tio, ke lia kritiko de la tradicia religio ne estis nihilisma, sed pli granda invito al individua libereco kaj racia analizo, kiu emfazis la uzon de racio kaj scienca metodo por esplori la naturon kaj la homan konduton. Li ankaŭ estis influa en la politika teorio, kaj li inspiris multajn el la revoluciaj ideoj de la 18<sup>a</sup> kaj 19<sup>a</sup> jarcentoj.

La influo de Spinoza en la postaj epokoj montras, ke liaj ideoj kaj filozofia sistemo estis profundaj kaj universalaj, kaj ke liaj kontribuoj al la filozofio kaj kulturo estas nepre gravaj kaj elstaremaj.

*Libera homo estas  
nur tiu, kiu vivas  
laŭ eltrovo de racio.  
Benedikto Spinoza*



## Sanigaj murdoj

## Krucumado

La knabino jam de kelke da tempo estis ligita al la kruco de Sankta Andreo: ĉiu pojno estis solide ligita al supra fino de la X, kaj ĉiu maleolo al malsupra. Ĉu ŝia mastro revenos? Ŝia dorso jam iomete doloris pro la pozicio. Mi estis dirinta al ŝi, ke hodiaŭ estas psikologia torturo. Mi estis irinta al laboro, kaj mi havos ŝin tiel, manoj kaj kruroj disigitaj, dum kelkaj pliaj horoj, ĝis mi revenos. Tiam mi donus al ŝi sian kompenson, kiel ĉiam. Eble ni amoros kiel frenezuloj ĝis tagiĝo. Sed mi diris al ŝi, ke mi surprizos ŝin. Eble mi revenos frue. Eble mi sendos ŝian fratineton al ŝi, por ke ŝi liberigu ŝin kaj ludu kun ŝi. Tiam ili spektus la registradon kaj mi donos sian premion al ĉiu. Ŝi nur unufoje ludis kun sia fratineto. Eble hodiaŭ estis la dua tago de la fratina ludo. Ŝia kapo falis antaŭen tiel ke ŝiaj longaj brunaj haroj kovris ŝian vizaĝon tute.

Ŝi aŭdis la klakon de la enirpordo fermiĝi.

«Jen li», ŝi diris preskaŭ al si. «Nun la ludo komencos». Ĉu kun mastro, ĉu kun fratineto?»

Sed venis neniu el ili.

Staris antaŭ ŝi pli malgranda virino, portante nigrajn sportkostumojn kaj sportŝuojn, kaj plie nigran ski-maskon kiu kaŝis ŝian tutan kapon krom ŝiajn okulojn. La virino alproksimiĝis al ŝi kaj atente rigardis ŝin.

«Kiu vi estas?»

La novulo diris nenion. Ŝi unue ŝajnis sia fratineto, sed ĉi tiu estis pli maldika kaj iom pli malalta. Ŝi levigis ŝian kapon, metinte manon sub ŝian mentonon por bone rigardi ŝian vizaĝon. Ŝi karesis ŝian vangon, poste turnis sian dorson, iris al la ludilkesto kaj eltiris buŝtenilon.

«Ne!» diris la ligita. «Lanterno! Lanterno! Jen mia sekureca vorto. Lanterno!, lan..mm!»

La knabino metis sian manon sur ŝian buŝon, kaj kiam la ligita trankviliĝis, ŝi liberigis ŝian buŝon kaj pendigis la gagon de la dekstra mano.

«Ĉu vi scias? Vi timigis min... Mi pensis, ke ĉi tio ne povas okazi al mi...», la brunhara knabino fariĝis tre nervoza kaj haste parolis. «Sed tiam mi rememoris, ke mia mastro promesis al mi agrablan surprizon. Nu, vi certe estas mia surprizo. Mi neniam interagis kun knabino, krom mia fratineto. Vi devas

esti bona. Tiam ni trio pe ridos rigardante la videon. Dum momento ĝi timigis min. Ĉu mi estas stulta? Kaj vi estas...»

«Sinjorino Windermere».

«Ho, pardonu, sinjorino», ŝi diris, mallevinte la kapon, kiel signo de respekto.

La ĵusvenintino alproksimiĝis al la kofro kaj traserĉis la ludilojn. Fine ŝi revenis kun tiu, kiun ŝi tiel fervore serĉis: fajnpinta tranĉilo, tre akra ĉe unu rando kaj malakra ĉe la alia.

«Ĉu la tranĉilludo? Ĝi estas mia plej ŝatata, sinjorino. Mia mastro zorgas pri mi...»

Ŝi sentis sin varma antaŭe.

La maskita fremdulo trakuris la plataĵon de la tranĉilo trans ŝian bruston, la rando iomete leviĝis en la aeron por ne havi akcidentojn. Ŝi karesis la dorson de sia mano sur ŝian vizaĝon dum ŝi faris tion. Poste ŝi daŭrigis per la tranĉilo tra la stomako kaj ventro. Atinginte la Monton de Venuso, ŝi ŝanĝis la pozicion de la tranĉilo kaj trakuris la malakran randon super la haŭton de ŝia sekso tre delikate, loze, preskaŭ tiklante ŝin.

La kareso daŭris malsupren laŭ unu femuro kaj poste la alia,

ĝis ĝi revenis supren. La ligitino estis tre ekscitita. Ekscitigis ŝin esti tie, je la komparto de fremdulino. Ŝi sentis sin malseka kaj pro la pozicio en kiu ŝi estis, ŝi rimarkis, ke ŝi perdas vaginan fluidaĵon. Ŝi neniam estis sinmontrata al Mastrino.

Aŭdiĝis nur la spirado de la du virinoj: la maskitino estis tre koncentrita, kvazaŭ ŝi pentrus bildon; dum la alia estis tre ekscitita kaj ŝia peza kaj sonora spirado plenigis la tutan ĉambron.

Nun la tranĉilo iris tra la densaj haroj de la kaptito. Ĝi malrapide revenis al la kolo de la nuda virino, turniĝis cent okdek gradoj, kaj ĝia pinto enprofundiĝis kelkajn milimetrojn en la haŭton, tuj apud la dekstra karotido. Per preciza kaj seka movo ĝi estis distranĉita pure.

Komence la ligitulino nur rimarkis strangan pikon. Ĝuste kiam ŝi rimarkis tion en la alia jugularo, ŝi komprenis: ŝi sangos ĝismorte je la sekundo. Ŝi volis krii, sed ŝi ne povis. Ŝi rigardis tiun virinon kaj demandis:

«Kial?»

Sed ŝi jam sentis sin tre laca, avida dormi. Ŝi klinis la kapon kaj lasis ĝin fali, pendante de sia

korpo, kaj ŝi, streĉinte momenton en siaj ligoj, ankaŭ malforte pendis de ili, kiel rompita marioneto. Sub ŝi estis sangoflako. La nigra knabino prenis la gagon de kie ŝi pendigis ĝin kaj metis ĝin en poŝon. De la alia li elprenis poŝtelefonon kaj markis numeron.

«Jam», ŝi diris.

Ŝi ricevis instrukciojn per telefono kaj rigardis en tri direktoj. Ŝi lasis la tranĉilon fiksitita inter la ripoj de tiu virino, kiu ne plu sangis ĉar ŝia tuta sango estis sur la planko. Kun granda lerteco ŝi elprenis la tri kaŝitajn fotilojn, kiuj estis en la ĉambro kaj metis ilin en sakon, kiu estis en tirkesto, flavkolora. Tiam ŝi prenis la tranĉilon de kie ŝi lasis ĝin kaj iris kun sia sako kaj la tranĉilo al la pordo, kaj staris tie atendente.

Post kelkaj minutoj ĝi malfermiĝis kaj aperis alia virino, blonda, pli alta kaj iom pli dika ol ŝi.

«Kiu vi estas?», demandis ŝi.

«Jen», diris la maskita virino, donante al ŝi la tranĉilon ĉe la flanko de la tenilo. Poste, per milda puŝo, li preterpuŝis ŝin kaj fermis la pordon ekstere. Ŝi rapidis al la elirejo, demetante sian ski-maskon.

Kiam ŝi atingis la straton, ŝi ne plu portis sian sportkostumon, sed ĝi kurbiĝas sur ŝia brako. Ŝi iris al la ujo por la kolektado de vestaĵoj por la malriĉuloj kaj lasis ĉion ene: la ski-maskon, la sportkostumon kaj la silkajn gantojn, kiujn ŝi portis ĝis tiam. Kaj ŝi foriris de tie, malligante sian hararon, tiu virino kun rave nigra hararo, en marblua minijupo kaj rozkolora bluzo, kun sako kongrua kun sia jupo. Ŝi prenis paron da mezkalkanumaj ŝuoj el sia sako, surŝovante ilin antaŭ ol ĵeti la ŝuojn en rubujon laŭ la strato de la domo, kiun ŝi vizitis. Kiam ŝi turnis la angulon, preterpasis polican aŭton venantan tre rapide kun ĝiaj lumoj fulmantaj kaj ties sireno hurlante.



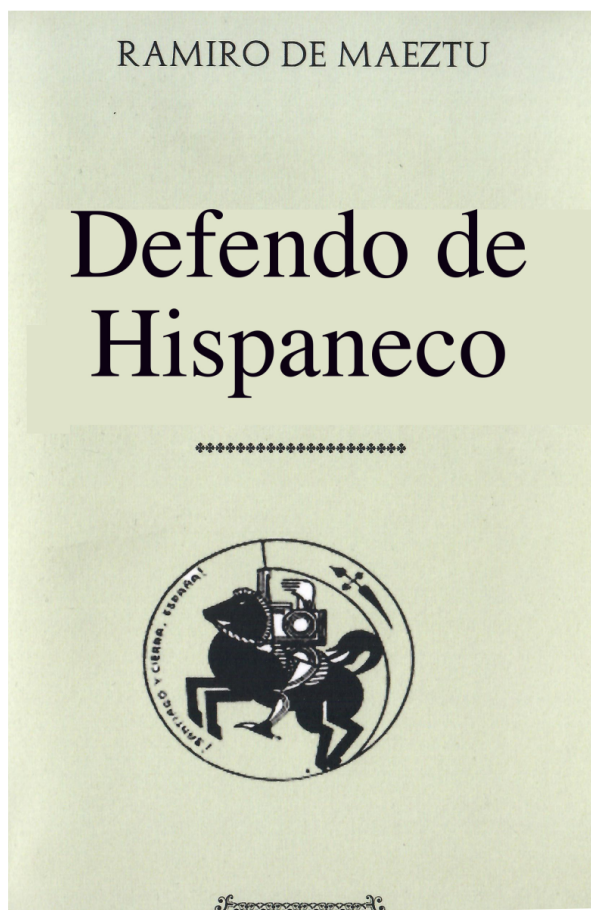
## Defendo de Hispaneco

Ramiro de Maeztu

### La ideoj de la jarcento 18<sup>a</sup> (fino)

Ĉiuj konantoj de usona historio scias, ke la centra kaj decida evento de la dekoka jarcento estis la elpelo de la jezuitoj. Sen ĝi, la sendependisma movado ne estus estiĝinta, almenaŭ tiam. Ĝi estas rekonita, kun karakteriza lojaleco, fare de D. Leopoldo Lugones, kiu havas malmulte da korinklino por hispanida retoriko. La avideco de la markizo de Pombal, kiu volis ekspluati, en partnereco kun la angloj, la teritoriojn de la jezuitaj misioj ĉe la maldekstra bordo de la rivero Urugvajo, kaj la memestimo de la markizo de Pompadour, kiu

ne povis pardoni la Jezuitojn por rifuzado rekoni oficialan pozicion ĉe Kortego, kiel karulo de Ludoviko la 15-a, estis la instrumentoj uzitaj fare de la jansenistoj kaj filozofoj por ataki la Societon de Jesuo. Grafo Aranda, energia sed mallarĝkapa, servis al ili en Hispanujo sen klare rimarki, kion li faras. *Ni devas komenci per la jezuitoj kiel la plej kuraĝaj*, d'Alembert skribis al Chatolais. Kaj Voltaire al Helvecio, je 1761<sup>a</sup>: *Detruite la Jezuitoj, ni venkos la fifaman*. Tiu *fifama*, por Voltaire, estis la Eklezio. Fakto estas, ke la elpelo de la jezuitoj produktis en multaj kreolaj familioj teruron de Hispanio, kiu post ses generacioj ankoraŭ ne forvelkis. Tio estis malfaciligita per la provo, en la dekoka jarcento, anstataŭigi la fundamentojn de la aristokrataro en Ameriko. Per unu el la plej malnovaj Leĝoj de Indioj, datita en Segovio la 3-an de julio 1533, estis konstatite ke: *Honori la homojn, infanojn kaj legitimajn posteulojn de tiuj kiuj estas devigitaj fari populacion (komprenata por havi domon en Ameriko)..., ni faras ilin hidalgos de konata grundo...* Pro tio, en la 16-a kaj 17-a jarcentoj, usonaj informoj pri nobelaro fordonis je la *avoj de Hispanio*,



ĉesante, anstataŭe, por referenci en la granda detalo, kiel diras la genealogo Lafuente Machain, la pasintaj aventuroj en Ameriko; kaj estas, ke la aspiro dum tiuj jarcentoj, estis havi konkeristan sangon, kaj la amerika aristokrataro baziĝis sur ili. La dekoka jarcento alportis la aserton ke la nobelaro estis fondita sur la duoninsulaj grandbienoĵ, per distingo kiun ĝi establis inter la hidalgeco kaj la nobeleco, laŭ kiu la hidalgeco estas natura kaj neforviŝebla fakto, la laboro de sango, dum la nobeleco estas de reĝa privilegio aŭ nomumo. La kreola aristokrataro sentis sin forigita al la fono, ĝis la tria nobelaro de Ameriko ekestis kun la sendependigaj luktoj, konsistigitaj de *la herooj*, kiuj estis la gvidantoj de la revolucio.

La dekoka jarcento alportis la aserton ke la nobelaro estis fondita sur la duoninsulaj grandbienoĵ, per distingo kiun ĝi establis inter la nobelaro kaj la nobelaro, laŭ kiu la nobelaro estis natura kaj neforviŝebla fakto, la laboro de sango, dum la nobelaro estis de reĝa privilegio aŭ nomumo. La kreola aristokrataro sentis sin forigita al la fono, ĝis la tria nobelaro de Ameriko ekestis kun la sendependigaj luktoj, konsistigitaj de *la herooj*, kiuj estis la gvidantoj de la revolucio.

Estis ankaŭ aliaj kreoloj, kiuj

sekvis la lecionojn de la hispanoj, kaj enamiĝis al la idealoj de la Enciklopedio, kaj ties nombro tiom kreskis dum la 19-a jarcento, ke urugvaja ŝtatisto, D. Luis Alberto de Herrera, povis skribi je 1910<sup>a</sup>, ke *Sudameriko vibras kun la samaj pasioj kiel Parizo, reprezentante ĝiajn identajn dolorojn, ĝiajn esplorojn kaj ĝiajn neŭrastenajn eksplodojn. Neniu alia sperto estas akceptita; neniu alia atesto de civita saĝeco aŭ homa malintereso estas metita ĉe ĝia alta alteco*. Oni devas rekoni, ke Francio parte pravas, kiam ĝi vantas superecon por si, kiel la estro de la latineco kaj la ĉefa ĉefrolulo de la revolucio, dirante al la filoj de Hispanameriko: *Vous n'êtes pas les fils de l'Espagne vous estas les fils de la Révolution française\**. Nu; ne ekzistas plu francoj, almenaŭ inter eminentaj intelektuloj, kiuj entuziasmas pri sia revolucio. Kion tiuj nun faras estas serĉi en la muziko de **la Marsejlezo**, kiu estas la sola himno sen Dio, inter la grandaj naciaj himnoj, la saman inspiron per kiu la voĉoj de Domrémy parolis al Johana de Arko. Kaj komencas esti ne nur hispanoj, sed ankaŭ usonanoj, kiuj ekvidas, ke la hispanida heredaĵo ne estas malestiminda.

---

\*Vi ne estas filoj de Hispanio, sed filoj de la Revolucio franca.



# Kajeroj el la Sudo



Bulteno de Hispana Asocio  
de Laboristoj Esperantistaj

---

<http://www.gazetoteko.com/hale/kels126.pdf>

---

Numero 126- Januaron de 2022



ISSN 1886-1938 (printita)  
ISSN 1886-1997  
Depósito legal: Z-2398-88